

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

verkko@minedu.fi

**Turun Aikuiskoulutussäätiön lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntöihin
OKM/57/010/2014, OKM/58/010/2014**

Turun Aikuiskoulutussäätiö antaa lausunnolla olevista lakiesityksistä yhdistetyn lausunnon. Katsomme, että ko. lakiuudistusesitykset muodostavat työelämän kehittämisen ja osaamisen kuin myös elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta selkeän kokonaisuuden.

Turun Aikuiskoulutussäätiön näkemys vastaa lakiesityksen tavoitteita tehostaa koulutusjärjestelmän toimintaa ja vahvistaa lukio- ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjien edellytyksiä vastata nykyistä joustavammin opiskelijoiden, työelämän, muun yhteiskunnan sekä alueiden muuttuviin tarpeisiin laadukkaalla opetuksella ja koulutuksella.

Lakiesityksessä todetaan, että ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään. Voimassaolevat koulutuksen järjestämisluvat päättyvät 2016 lopulla. Lakiesitys järjestämisluvista perustuu kokonaisharkintaan, mutta yksityiskohtaiset kriteerit eivät vielä ole tiedossa. Kriteerit pitää vahvistaa mahdollisimman pikaisesti järjestämislupaprosessin eteenpäin viemiseksi.

Lakiesityksen mukaisesti ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkko muodostuisi koko ammatillisen palveluvalikoiman kattavista koulutuksen järjestäjistä ja erikoistuneista koulutuksen järjestäjistä. Järjestäjällä voi olla lupa sekä ammatilliseen peruskoulutukseen että ammatilliseen lisäkoulutukseen tai toiseen näistä. Luvat säilyvät erillisinä.

Turun Aikuiskoulutussäätiö toteaa, että kokonaisuutena koulutuksen ohjausta, säätelyä ja budjettirakennetta tulee kehittää niin, että lukiokoulutuksella, ammatillisella peruskoulutuksella ja ammatillisella lisäkoulutuksella on jokaisella oma järjestämislupansa. Kaikkia eri koulutusmuotoja tulee kehittää omana kokonaisuutenaan, toki yhteistyötä tehden. Ammatillisessa koulutuksessa esitetyn kaltainen kahden luvan malli on ainut oikea vaihtoehto, jolla taa-taan elinkeinoelämän, toisinaan hyvinkin nopeisiin tarpeisiin tulevan, koulutuksen toteuttamismahdollisuus.

Kuten esityksen tavoitteissakin todetaan korkealaatuisen ja työelämän tarpeiden kannalta osuvien aikuiskoulutuspalvelujen tuottaminen edellyttää vahvoja, asiakaslähtöisiä koulutusorganisaatioita. Suomessa on lukuisia aikuiskoulutukseen erikoistuneita, hyvin toimivia aikuiskoulutuksen järjestäjiä, joille pitää jatkossakin taata mahdollisuus toimia niin työelämän kuin yksittäisten opiskelijoiden palveluntuottajina.

Lakiesityksen mukaan aikuiskoulutustehtävä voidaan antaa pääsääntöisesti sellaiselle hakijalle, jolla on vahvan omaehtoisen aikuiskoulutuksen lisäksi riittävästi muiden tahojen rahoittamaa koulutusta ja työelämän kehittämistoimintaa. Hyvin monilla aikuiskoulutuksen järjestäjillä on huomattavassa määrin työvoimapolitiittista koulutusta kuin myös yritysten henkilöstölle suunnattua koulutusta. **Työvoimapolitiittinen koulutus on merkittävässä osin myös ammatillista peruskoulutusta, joten valtakunnallista tai alueellista koulutustarvetta arvioitaessa ammatillisen peruskoulutuksen osalta tulisi huomioida myös TEM:n rahoittama koulutus. Tämä edellyttää sitä, että merkittävät aikuiskoulutuksen järjestävät saavat myös ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvat.**

Tulevaisuudessa nykyistäkin merkittävämpänä tekijänä tulee olemaan aikuisten maahanmuuttajien ammatillinen koulutus. Vailla ammatillista osaamista olevilla maahanmuuttajilla on erittäin suuri syrjäytymisvaara, joka tulee välttää tarjoamalla heille mahdollisuus ammatilliseen koulutukseen. **Tämä edellyttää aikuisille maahanmuuttajille järjestettävän ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen (VALMA) huomioimisen myönnettäessä järjestämislupia aikuiskoulutuksen järjestäjille.**

Oppisopimuskoulutus liitetään luontevasti osaksi aikuiskoulutustehtävää, johon se selkeästi kuuluukin. Oppisopimuskoulutuksen tarpeen arvioinnissa pitää luonnollisesti huomioida myös se, että nuorten oppisopimuskoulutukseen varataan riittävästi resursseja. Oppisopimuskoulutuksen tulevia kiintiöitä määritettäessä pitää jatkossa huomioida tämän hetkisen järjestelmän soveltumattomuus uuteen rahoitusmalliin. Nykyisin monet oppisopimustoimistot toimivat koulutuksen järjestäjinä, mutta todellisuudessa oppilaitokset toteuttavat koulutuksen kokonaisuutena henkilökohtaistamisesta näyttöihin asti.

Esimerkkinä Turun Aikuiskoulutuskeskus, joka toteuttaa vuosittain Turun aikuiskoulutussäätiön ulkopuolisille oppisopimustoimistoille 600 – 700 oppisopimuskoulutusta. Tilastollisesti säätiölle ei kirjata oppisopimuskoulutuksen tutkintoja näistä yhtään, koska suoritettut tutkinnot ja niiden osat kirjataan koulutuksen järjestäjänä toimivalle oppisopimustoimistolle. Mikäli näin toimitaan myös uuden rahoitusmallin aikana, rahoituksen perusteena olevat tutkinnot ja tutkinnon osat kirjataan seurannan kannalta perusteettomasti väärälle toimijalle. **Hallintokulujen pienentämisen ja joustavamman toiminnan vuoksi jatkossa on ehdottomasti päästävä tilanteeseen, jossa oppilaitos on myös oppisopimuskoulutuksen järjestäjä.**

Turun Aikuiskoulutussäätiö katsoo, että aikuiskoulutustehtävä tulee antaa sellaisille hakijoille, joilla on vahvan omaehtoisen koulutuksen lisäksi riittävästi muiden tahojen rahoittamaa koulutusta sekä työelämän kehittämistoimintaa. Luvan arvioinnissa tulee erityisesti painottaa näyttötutkintojärjestelmään liittyvää osaamista samoin kuin työelämän kehittämispalvelujen vahvaa osaamista. TYKE-tehtävä tulee olla kaikkien ammatillisen aikuiskoulutuksenjärjestäjien lupaehtoihin sisältyvänä tehtävänä, vaikka sitä ei rahoitusjärjestelmässä enää olisikaan.

Turun Aikuiskoulutussäätiö pitää tärkeänä, että järjestämisluvin ei saa rajoittaa koulutuksen järjestäjältä koulutettavia ammattialoja. Järjestämisluvassa voidaan järjestäjää kuitenkin velvoittaa kouluttamaan erikseen määrättyjä aloja erityistehtävämääräyksen.

Säätiö pitää hyvänä suuntauksena sitä, että ammatillisessa koulutuksessa toista tutkintoon suorittavat ohjataan näyttötutkintona suoritettavaan oppilaitos- tai oppisopimusmuotoiseen koulutukseen. Lyhemmällä koulutusajalla saavutetaan huomattavia kustannussäästöjä ja toisaalta pystytään tarjoamaan opiskelijalle nopeampi valmistuminen ja sitä kautta myös pidempi työura.

Koulutuksen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä tulee olla ensisijaisesti alueellinen koulutustarve, jossain tapauksissa myös valtakunnallinen tarve. **Luvan saajalla tulee olla riittävä ja tarvittavan kelpoisuuden omaava henkilöstö, toimivat ja ajanmukaiset pedagogiset prosessit ja oppimisympäristöt sekä taloudelliset edellytykset koulutustehtävän laadukkaaseen ja tulokselliseen järjestämiseen.**

Koulutuksen rahoituksesta Turun Aikuiskoulutussäätiö toteaa seuraavaa:

Rahoituksen määräytyminen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen on oikean suuntaisen varmistuksen kysyntälähtöisen ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. **Työllistymisen ja työelämästä saadun palautteen painoarvoa rahoituskriteereissä tulisi lisätä.**

Rahoitusuudistuksessa poistuu ammatillisessa lisäkoulutuksessa toteutettava ei-tutkintotavoitteinen koulutus. Tämä vaikeuttaa oleellisesti erityisesti pienten yritysten mahdollisuuteen kouluttaa henkilöstöään.

Rahoitusjärjestelmän tulee taata ammatillisen aikuiskoulutuksen toteuttaminen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta niidenkin koulutuksen järjestäjien kohdalla, jotka järjestävät ammatillista perustutkintokoulutusta pääosin työvoimapolitiittisena koulutuksena. Työvoimapolitiittisena koulutuksena järjestettävällä perustutkintokoulutuksella on keskeinen merkitys työvoimapolitiittisena keinona työllistyvyyden edistämisessä.

Oppisopimuskoulutus on kustannustehokas ja työelämäkeskeinen koulutusmuoto, joka tulee olla kaikkien koulutuksen järjestäjien yhtenä koulutusten rahoitusmuotona. Rahoitusta tulee kohdentaa toimijoille, jotka tosiasiallisesti järjestävät oppisopimuskoulutusta, ei oppisopimus-toimistoille, jotka vain hallinnoivat koulutuksia koulutuksenjärjestäjinä.

Turussa 17.11.2014

TURUN AIKUISKOULUTUSSÄÄTIÖ

Harri Seikola
toimitusjohtaja

TURUN AIKUISKOULUTUSKESKUS

Tommi Forss
rehtori